

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa E. N.
przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w Z.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 lipca 2021 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 24 stycznia 2020 r., sygn. akt IV Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2020 r. Sąd Okręgowy w Z. w sprawie z powództwa E. N. przeciwko pozwanej Izbie Administracji Skarbowej w Z. o zapłatę, oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 7 listopada 2019 r., którym zasądzono od pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.779,23 zł brutto tytułem dodatku wyrównawczego za okres od dnia 1 czerwca 2017 r. do dnia 27 grudnia 2017 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie (pkt I), kwotę 1.843,60 zł netto tytułem uzupełnienia nagrody jubileuszowej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia 12 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty (pkt II), kwotę 5.531,55 zł netto tytułem uzupełnienia odprawy emerytalnej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia 28 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty (pkt III), umorzono postępowanie w zakresie, w jakim powódka cofnęła pozew (pkt IV), zasądzono od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.350 zł tytułem kosztów

zastępstwa adwokackiego (pkt V), nadano rygor natychmiastowej wykonalności wyrokowi do kwoty 4.946,94 zł brutto (pkt VI).

W wyrokach sądów *meriti* przyjęto, że pozwana składając powódce propozycję zatrudnienia, na mocy art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1948 ze zm.), powinna uwzględnić konieczność ochrony praw nabytych pracownika, związanych z uprawnieniami do dodatku wyrównawczego w związku z szczególną ochroną pracownika, któremu brakuje 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego (art. 39 k.p.). Powódka według stanu prawnego na dzień 31 maja 2017 r. osiągnęłaby wiek emerytalny w dniu 4 października 2018 r. W momencie złożenia jej propozycji zatrudnienia znajdowała się więc w okresie ochronnym (art. 39 k.p.). Dopiero dnia 1 października 2017 r., kiedy weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 291 ze zm.) obniżeniu uległ wiek emerytalny i w konsekwencji zmianie uległ termin nabycia przez powódkę prawa do emerytury. Pismem z dnia 20 października 2017 r. powódka wystąpiła o rozwiązanie umowy o pracę z dniem 27 grudnia 2017 r. w związku z przejściem na emeryturę.

Wcześniej w związku ze zbliżającym się dopiero terminem nabycia uprawnień emerytalnych powódka zmuszona była do przyjęcia nowych (niekorzystnych) warunków pracy, celem kontynuowania zatrudnienia. Jednak obniżenie jej wynagrodzenia w okresie mniejszym niż 4 lata przed nabyciem prawa do emerytury odbyło się z naruszeniem przepisów. Ponadto zaproponowane powódce warunki wynagradzania, począwszy od dnia 15 maja 2017 r., pozbawiające ją przyznanego wcześniej dodatku wyrównawczego, który miał być wypłacany w okresie ochronnym do dnia nabycia uprawnień emerytalnych, nie uwzględniały, że uprawnienie powyższe stanowiło prawo nabyte i podlegało ochronie. Pozbawienie grupy pracowników w wieku przedemerytalnym, którzy nabyli uprawnienia do dodatków wyrównawczych na podstawie 5 ust. 6 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (jednolity tekst: Dz.U.

z 2018 r., poz. 1969 ze zm.; ustawa o zwolnieniach grupowych), w tym powódki, powyższych dodatków stanowiło przejaw dyskryminacji z uwagi na wiek.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest: 1) art. 39 k.p. oraz art. 5 ustawy o zwolnieniach grupowych, przez niewłaściwe zastosowanie przez Sąd tych przepisów do instytucji złożenia pracownikowi propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia z art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, pomimo iż wypowiedzenie, o którym mowa w tych przepisach nie jest tożsame ze złożeniem pracownikowi propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia; 2) art. 62 ust. 1a oraz art. 66 ust. 2 ustawy z dnia z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1345 ze zm.), przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż przepisy te dotyczą również pracowników służby cywilnej, podczas gdy dotyczą urzędników służby cywilnej, co skutkowało niewłaściwym ich zastosowaniem w sprawie powódki, która była pracownikiem służby cywilnej; 3) art. 41¹ § 1 k.p. w związku z art. 7 ustawy o zwolnieniach grupowych, przez ich niesłuszne niezastosowanie, mimo iż Sąd przyjął na mocy art. 170 ust. 4 ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, że zasadnym jest odpowiednie stosowanie tych przepisów ustawy o zwolnieniach grupowych, które dotyczą likwidacji urzędu, jednakże pominął art. 7 ustawy o zwolnieniach grupowych odsyłający do art. 41¹ § 1 k.p., które to przepisy wyłączają ochronę pracowników w sytuacji likwidacji urzędu; 4) art. 5 ust. 6 ustawy o zwolnieniach grupowych, przez błędną wykładnię skutkującą niewłaściwym zastosowaniem w odniesieniu do nagrody jubileuszowej oraz odprawy emerytalnej, podczas gdy przepis ten odnosi się jedynie do wynagrodzenia pracownika, w odniesieniu do którego nakazuje pracodawcy wypłatę dodatku wyrównawczego, a tym samym ochrona wynikająca z treści tego przepisu nie obejmuje innych niż wynagrodzenie świadczeń, tj. nagrody jubileuszowej i odprawy emerytalnej.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołano się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych. W ocenie skarżącej wyjaśnienia wymaga - czy zasadnym jest w przypadku złożenia propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia z art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej odpowiednie stosowanie norm prawnych dotyczących wypowiedzenia umowy o pracę skoro obie instytucje nie są ze sobą tożsame, lecz charakteryzuje je wiele odmienności ze względu na konstrukcje obu instytucji prawnych, okoliczności, w których dochodzi do ich zaistnienia oraz skutki prawne?

Skarżąca zwróciła uwagę, że ustawodawca w prawie pracy tworzy normy prawne mające za zadanie urzeczywistnić wyprowadzone z zasady demokratycznego państwa prawnego określonego w art. 2 Konstytucji zasady ochrony trwałości pracy i ochrony praw nabytych. W tym zakresie uznała, że wyjaśnienia wymaga zagadnienie - czy sąd może rozszerzać zakres tej ochrony ponad zakres obowiązywania normy prawnej ustanowionej celem urzeczywistnienia, takiej ochrony, a jeżeli tak to czy rozszerzenie takie nie powinno zostać poparte uzasadnieniem w zakresie dlaczego norma prawna przewidująca ochronę jest niewystarczająca?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem zwykłej trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje wyłącznie z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Dlatego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi

kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Spełnienie tego wymogu polega na przedstawieniu odpowiedniego, wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca celowo wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (§ 2). Są to dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odesłanie do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134; z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392). Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zatem zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w

art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek "przedsądu" ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego w tym przedmiocie.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem takie zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozmieleniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych

orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114).

Na podstawie powyższych wywodów należy stwierdzić, że nie jest wystarczające dla tej przesłanki przedsądu ograniczenie się do samego postawienia pytania, czy też jak czyni to pozwana wskazanie, że odpowiedź na powołaną wątpliwość powinna być negatywna, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538). Realizacja omawianej przesłanki nie polega jedynie na sformułowaniu problemu prawnego bazującego na przepisach wskazanych w podstawie skargi kasacyjnej. Konieczne jest przedstawienie odpowiedniego wyводу juredycznego, wykazującego nie tylko zasadność preferowanego przez skarżącego sposobu rozstrzygnięcia zagadnienia, ale także wadliwość rozwiązania postawionego problemu przez Sąd drugiej instancji przy wykorzystaniu zapatrywań prawnych wyrażonych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, opartych na poczynionych w sprawie jednoznacznych i stabilnych ustaleniach faktycznych wiążących Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 2 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2017 r., I CSK 175/17, LEX nr 2372560 czy z dnia 4 lipca 2019 r., III PK 140/18, LEX nr 2691611). Nie jest rolą Sądu Najwyższego zastępowanie wnoszącego skargę w prawidłowym jej redagowaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2019 r., II UK 226/18, LEX nr 2688865). Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Tylko na marginesie wskazać należy, iż Sąd Najwyższy między innymi w wyroku z dnia 12 sierpnia 2020 r., II PK 4/19 (LEX nr 3071522) stwierdził, że do wygaśnięcia umowy o pracę dochodzi w prawie pracy tylko wówczas, gdy jest to skutkiem zdarzenia prawnego innego niż czynność prawna. Skoro wygaśnięcie nie może nastąpić na skutek czynności prawnej, to tak samo nie może nastąpić przez powstrzymanie się od dokonania czynności prawnej (przedłożenie nowych warunków pracy i płacy). Wygaśnięcie stosunku pracy w takich okolicznościach stanowi zakamuflowane rozwiązanie umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracownika (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 maja 2021 r., II PSKP 34/21, niepubl., czy też w wyroku z dnia 29 września 2020 r., III PK 164/19, LEX nr 3060574, w którym odniesiono się do orzecznictwa ukształtowanego w sprawach dotyczących agend rolnych i administracji skarbowej oraz wypracowanych standardów ochrony pracowników).

Z powyższych względów, skarżący nie zdołał wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.